

Kulturministeren (Elsebeth Gerner Nielsen): Jeg tror, det her bidrager til en dialog om, hvad det er, vi vil med de enkelte nationalstater, og også til en dialog om, hvad det er, vi vil med Europa.

Kristian Jensen (V):

Allerførst vil jeg sige, at jeg naturligvis deler ministerens og regeringens bekymring over, hvad der sker rundt om i Europa, men måske ikke deler regeringens ønske om handlinger. Men mit spørgsmål er, om ministeren kan oplyse, hvorvidt der er andre tilfælde, hvor regeringen har rettet henvendelse til andre lande på baggrund af politikeres ytringer, og i givet fald, hvor grænsen for ytringsfriheden så går.

Kulturministeren (Elsebeth Gerner Nielsen): Jeg ønsker ikke at svare på spørgsmålet, for jeg mener, at det ligger meget i kanten af mit ansvarsområde. Det er et spørgsmål til udenrigsministeren.

Kim Andersen (V):

Mener ministeren, at en fremtidig politik for Kulturministeriets internationale samarbejde i relation til kulturfremstød bør indrettes sådan, at det ikke vil være muligt at foretage kulturfremstød i et land som Østrig med Jörg Haiders parti i regeringen?

Kulturministeren (Elsebeth Gerner Nielsen): Det må komme an på en samlet vurdering af, hvad vi ellers vil med vores kulturudveksling. Det er klart, at der må være en række værdier, der ligger til grund for den internationale kulturudveksling. Som jeg sagde i mit tidligere svar, vil regeringen i løbet af foråret lægge et samlet forslag frem til, hvordan det internationale kultursamarbejde skal skrues sammen.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 33:

Forespørgsel til ministeren for udviklingsbistand [om oprindelige folk].

Af Hans-Pavia Rosing (S), Jens Hald Madsen (V), Per Stig Møller (KF), Margrete Auken (SF), Peter Skaarup (DF), Peter Duetoft (CD), Jørgen Estrup (RV), Søren Søndergaard (EL), Jann Sjursen (KRF) og Tom Behnke (FRI). (Forespørgslen anmeldt 25/1 2000).

Formanden:

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg Tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Forespørgsel nr. F 3:

Forespørgsel til undervisningsministeren:

»Hvad agter ministeren at foretage sig for at skaffe ro og bedre undervisningsbetingelser i folkeskolens normalklasser samt for at hjælpe de urolige elever, der i dag er stærkt forstyrrende for undervisningen i folkeskolens normalklasser?«

Af Frank Dahlgaard (UP).

(Forespørgslen anmeldt 6/10 99. Fremme af forespørgslen vedtaget 12/10 99).

Begrundelse

Frank Dahlgaard (UP):

Den 11. januar 1996 havde Folketinget en forespørgselsdebat om folkeskolen og om det store problem, det er, når der ikke er tilstrækkelig ro og ordentlige arbejdsbetingelser i klasserne.

Denne forespørgselsdebat mundede ud i en dagsorden, som pålagde eller opfordrede undervisningsministeren til at undersøge forholdene, at kortlægge problemet med adfærdsvanskelige og urolige børn og undersøge, hvilken karakter det har, og så i øvrigt at udsende noget vejledende materiale, der kunne afhjælpe forholdene for lærerne og skolerne.

Den store undersøgelse blev fremlagt i begyndelsen af 1997 og er vel nok den største undersøgelse, der er foretaget inden for den danske folkeskole. Den indbefattede 100.000 elever

og deres lærere og en del af elevernes forældre. Den omfattede altså hver femte folkeskole.

Dermed har Folketinget et redskab. Nu ved vi, hvad det handler om, og hvor stort problemet er med de urolige, de adfærdsvanskelige, de forstyrrende børn i skolerne: Hvad er årsagen til denne forstyrrelse og adfærdsvanskelighed, hvor i landet er det særlig slemt, hvilke typer klasser, hvilke typer elever og hvilke typer lærere er med, hvor disse ting er særlig vanskelige?

På den baggrund er det jo naturligt at tage en debat: Hvad skal vi så gøre? Skal vi bare køre videre og ingenting gøre, eller skal vi med det beslutningsgrundlag, vi har fået, gøre noget?

Derfor stillede Det Konservative Folkeparti og Venstre den 27. november 1997 en forespørgsel med præcis den ordlyd, som vi skal drøfte i dag. Men den forespørgsel blev aldrig til noget, for folketingsvalget blev som bekendt udskrevet nogle måneder senere, inden forespørgslen kom på, og så fik vi den aldrig.

Nu skal vi have den. Vi har grundlaget til det 4 år efter, at debatten kørte første gang, og efter at vi nu har fået det grundlag, kan vi få en debat. Skal vi køre videre uden at foretage os noget andet end det, som ministeren har sat i værk, og som jeg i hvert fald på nuværende tidspunkt ikke skønner er noget videre værd, eller skal Folketinget foretage sig noget andet for at løse disse problemer?

Besvarelse

Undervisningsministeren (Margrethe Vestager):

Som hr. Frank Dahlggaard fremhævede, fremlagde Undervisningsministeriet i 1997 undersøgelsen om urolige elever i folkeskolens almindelige klasser.

Undersøgelsens forfattere, professor Niels Egelund og udviklingskonsulent Kim Foss Hansen, konkluderer i indledningen, at der ikke er videnskabeligt bevis for, at der er en væsentlig stigning i gruppen af elever, der forstyrrer undervisningen for sig selv og for andre.

Det billede, undersøgelsen tegner, kan kort sammenfattes i, at 90 pct. af folkeskolens elever aldrig eller næsten aldrig forstyrrer undervisningen, mens 10 pct. forstyrrer fra en fjerdedel af tiden til næsten altid. Undersøgelsen viser også, at der er store forskelle i graden af uro fra skole til skole, og at den er størst på de yngste

klassetrin, og at drenge er markant mere urolige end piger.

Den kvalitative del af undersøgelsen giver nogle klare signaler om, at baggrunden for uro først og fremmest skal findes i de omstændigheder, eleverne vokser op i og placeres i, bl.a. skolen, og at elevernes individuelle karakteristika har mindre betydning. Det er bl.a. den videns om skolekulturens betydning, som ligger til grund for de initiativer, der siden er igangsat i ministeriet.

Der er således etableret et netværk af 32 kommuner, herunder 3 amtskommuner. Netværket har fået navnet Uro-Nettet. Koordineret af Undervisningsministeriet arbejder det netværk med at udvikle forebyggende og indgribende metoder og samarbejdsmodeller, der kan skabe mere rolige skoler. Der arbejdes med, hvordan de urolige elever kan mødes på en konstruktiv og udviklende måde.

De 250 deltagende skoler har ud fra en status over deres skolekultur fået feedback fra projektets konsulenter og har derefter udarbejdet forslag til handleplaner for de ændringer, de vil gennemføre. Kommuner og skoler er nu i gang med at gøre handleplanerne til virkelighed.

Indsatsen drejer sig i særlig grad om at forbedre overgangen mellem børnehave, skole og skolefritidsordning, om at udvikle klassemiljøet og om at udvikle lærernes handlemuligheder. Udviklingen af lærernes personlige ressourcer gennem samarbejde i lærerteam og brug af kollegial vejledning er et meget vigtigt tema i netværket. Der arbejdes på mange skoler med at udarbejde en slags køreplan for indsatsen over for særlige urobørn.

Landets øvrige kommuner og skoler kan hente inspiration og følge Uro-Nettets arbejde på Undervisningsministeriets hjemmeside. Netværksarbejdsformen har vist sig særdeles anvendelig som et forpligtende forum til udveksling af erfaringer og udvikling af ideer til at fremme en uroforebyggende skolekultur. Ud over muligheden for via Internettet løbende at følge de enkelte kommuners og skolers tiltag vil erfaringerne også blive videregivet på konferencer landet over, når projektet afsluttes i år.

Som et andet uroforebyggende initiativ udsendte ministeriet i august måned en mobbe-mappe til alle landets skoler. Den indeholder spørgeskemaer til eleverne, så skolerne kan gøre status over omfanget og karakteren af mobningen, inden der udarbejdes handlingsplaner med hensyn til at forebygge mobning.

Mappen indeholder også materialer med ideer til skolens handlingsplan imod mobning: gode råd til elever og forældre om, hvordan de skal forholde sig, hvis de oplever mobning. Materialet er udarbejdet i fællesskab med Danmarks Lærerforening, Kommunernes Landsforening og Skole og Samfund.

Jeg mener faktisk, at det materiale er et meget vigtigt materiale med hensyn til at bekæmpe mobning, sådan at Danmark ikke fortsat skal have den meget kedelige rekord i forhold til vores nordiske nabolande, nemlig at børn i Danmark mobbes mere end andre steder.

Hvis de store forskelle, der er i omfanget af mobning fra skole til skole, er begrundet i skolernes forskellige indsats med hensyn til at arbejde imod mobning, så er der med det nye materiale givet muligheder for at ændre på det.

Jeg ser mobning som en meget væsentlig trussel mod et sundt og udviklende læringsmiljø og også en klar uroskabende faktor, som det er meget vigtigt at gå aktivt ind i at modvirke. Vi ved fra undersøgelser bl.a. fra Norge, at en målrettet indsats imod mobning får mobningen til at falde markant, samtidig med at der er en sideeffekt i form af mindre hærværk og mindre vold. Det er også det resultat, vi håber på at få herhjemme, fordi det er blevet positivt modtaget og også opfattes som en del af en fælles dagsorden.

Som undersøgelsen om urolige elever viser, er der elever i folkeskolens almindelige klasser, som er meget forstyrrende for sig selv og for andre. Der skal til stadighed arbejdes for at skabe og udvikle skoletilbud til den elevgruppe, så de kan få den hjælp, som de har behov for.

Og med ændringen af folkeskoleloven vedrørende undervisning i dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder har vi sikret, at også de elever, som har de sværeste vanskeligheder, får et skoletilbud, som opfylder folkeskoleloven. Samtidig er det faktisk mit indtryk, at der arbejdes ihærdigt i kommunerne med at udvikle skoletilbud til den elevgruppe.

Stigningen i antallet af heldagspladser – heldagsskoler – de sidste par år for denne elevgruppe vidner om arbejdet, og skoletilbudene arbejder målrettet på, at eleverne efter en kortere periode i dem kan vende tilbage til en almindelig klasse.

Der er behov for en velkoordineret, tværfaglig og tværsektoriel indsats, når det drejer sig om de elever, der har de største vanskeligheder. Derfor har jeg taget initiativ til at få vurderet de

centrale regler og vejledninger, der regulerer samvirket mellem skolen og dens naturlige samarbejdspartnere i forhold til disse elever.

En arbejdsgruppe har udarbejdet en vejledning for de pædagogisk-psykologiske rådgivningsenheder, som har været i høring, og som snart kan udsendes, og jeg håber, at vejledningen kan bidrage til at udvikle virksomheden og styrke samarbejdet mellem skolen, de pædagogisk-psykologiske rådgivningsenheder og de øvrige parter, som er involverede i indsatsen for elever med vanskelige og særlige behov.

For at understøtte den udvikling har jeg også iværksat et 3-årigt netværksarbejde, hvor 26 kommuner – herunder to amtskommuner – i fællesskab udvikler nye strategier og metoder på det pædagogisk-psykologiske arbejdsområde. Det arbejde, som i lighed med Uro-Nettets arbejde kan følges på Undervisningsministeriets hjemmeside, har overskriften PPR-Net.

Undersøgelsen om de urolige elever giver et fingerpeg om, hvilke faktorer – eller måske mere præcist: hvilke samspil af faktorer – der medvirker til at skabe uro, men også hvad der medvirker til at forebygge den. Den viden skal anvendes i det videre arbejde med at udvikle folkeskolen og dens måde at møde urolige elever på, sådan at det bliver en kvalificeret måde, og sådan at den destruktive uro bliver til en konstruktiv uro og et initiativ og også en adfærd, som er fremmende for folkeskolens øvrige virke.

Det er faktisk også sådan, at den indsats kan ses i 8-punkts-programmet »Folkeskolen år 2000«. Der arbejdes med en række initiativer, som ligger i forlængelse af de erfaringer, som undersøgelsen har givet os. Skolestarten bliver jo som sagt udpeget som området med fleste urolige elever, og indsatsen på det område med økonomisk støtte til forsøgs- og udviklingsprojekter med særlig konsulentbistand er også en af de ting, som er særligt varetaget i et af programmets fokuspunkter.

Der arbejdes frem mod et udvidet samarbejde mellem de institutioner, som har børnene, før de kommer i skole, og den skole, der modtager dem i børnehaveklassen, de første klassetrin og fritidsordningerne, sådan at der skabes et bedre indhold og en øget sammenhæng i børnenes hverdag.

Der har været en meget stor interesse for den ordning. Det kan vi se på de flere hundrede ansøgninger, der er kommet, både til udviklings-

projekter og til dispensationer vedrørende lærer og pædagog-samarbejdet.

Et andet punkt i »Folkeskolen år 2000« drejer sig om udfordringer til den enkelte elev, hvor der bliver sat fokus på en fleksibel tilrettelæggelse af skoleåret, lærernes arbejde, udviklingen af lærernes timesamarbejde, inddragelse af eleverne i undervisningsplanlægningen og lærer-elev-samtaler. Jeg tror, at de initiativer vil være med til at udvikle en skolekultur, som kan forebygge og virke indgribende over for urolige elever.

»Folkeskolen år 2000« fokuserer også på samvirket mellem forældre og skole samt på ledelsens opgaver og ansvar, og jeg tror også, at de to områder er meget vigtige for at forebygge, at elever bliver urolige, og også, at de kan gribe ind over for dem, der er der. Men samtidig viser de mange kommissioner også, at det ikke er en opgave, som kan løses med enkle eller lette løsninger, idet nogle af dem har kulturel karakter.

Folkeskolen er da også i sin mangfoldighed en central samfundsdannende institution. Der mødes og dér brydes i særdeleshed forskellige holdninger, forskellige normer, som få andre steder i vores samfund i øvrigt. Den forskellighed er en af de store udfordringer i skolens hverdag, men er samtidig vel også en af folkeskolens styrker. I folkeskolens evne til at møde og rumme forskelligheden og bruge den til at skabe velfungerende fællesskaber ligger en væsentlig byggesten til samfundets udvikling som helhed. Gennem det fællesskab, der udvikles i den enkelte klasse og i den enkelte skole, skal eleverne lære at respektere sig selv og lære at respektere andre og få en forståelse for den enkeltes ansvar over for fællesskabet, med de rettigheder og de pligter, det indebærer.

Jeg tror, der er enighed om, at der er sket en gradvis opblødning af tidligere tiders faste normer og værdier, som var med til at styre dagligdagen på den enkelte skole. I dag er det en væsentlig opgave for den enkelte skole at skabe det fælles grundlag for skolens arbejde og udvikling ud fra de overordnede retningslinjer, som vores lovgivning udstikker.

Jeg mener, det er af afgørende betydning for elevernes trivsel og også for graden af uro, at skolen formår at være tydelig for eleverne og deres familier. Med tydelig mener jeg, at skolens holdninger og værdier er til at få øje på, sådan at man kan forholde sig til dem, diskutere dem og forhåbentlig også identificere sig med

dem. Specielt for den gruppe af elever, der af forskellige grunde har vanskeligt ved at finde ro i skolen, mener jeg at de fælles værdier, spilleregler og traditioner kan medvirke til, at det bliver nemmere at finde sig til rette, turde være med og måske også bruge uroen i folkeskolen som et fælles projekt og i et konstruktivt medspil med kammeraterne og lærerne og skolen i øvrigt.

Forhandling

Frank Dahlgaard (UP):

Folkeskolen er Danmarks største arbejdsplads. Jeg vil også mene, at det er den vigtigste. Der er over ½ million børn og unge, der har deres daglige gang i folkeskolen. Der er mere end 60.000 lærere, som arbejder i folkeskolen. Det er et kæmpemæssigt område, og det er også utrolig vigtigt, for det er her, børnene og de unge får nogle kundskaber – eller gerne skulle have det – nogle færdigheder, nogle interesser, får vakt deres nysgerrighed, bliver sat i gang med at læse, med at undersøge, med at lære mere, og hvor de får bibragt, eller har mulighed for det, nogle ordentlige og sunde holdninger til det at lære, til det at sætte sig ind i tingene, til det at lave en opgave, alle disse ting.

Især er alderen fra de 6-7 år, skolestarten, og op til 12-års-alderen, hvor mange børn lukker på grund af ombygning, utrolig vigtig. Hvis disse år mere eller mindre går til spilde på grund af støj og uro og dårlig trivsel i klasserne, er det næsten umuligt at indhente det senere. Det er i disse få vigtige år, børnene gerne skulle have de basale kundskaber og færdigheder på plads: at kunne læse, at kunne skrive, at kunne regne, og at kunne en lille smule af sit lands historie og geografi, men først og fremmest færdighederne.

Det kan være svært for nogle børn: dem, der har en dårlig forældrepåvirkning, eller dem, der fra naturens hånd har svært ved at koncentrere sig. dér kan det være utrolig svært, hvis ikke der er ordentlige arbejdsbetingelser i klassen, altså nogenlunde ro, gerne en summen af interesse, men ikke en destruktiv larm og ballade, som der er i en hel del skoler og i en hel del klasser. det virker asociale. det er jo de svage børn, de, der fra naturens hånd har svært ved at koncentrere sig og/eller ikke har forældrepåvirkningen, der så ikke får lært tingene. Derfor har det her en social synsvinkel, og derfor er

det utrolig vigtigt at stoppe sabotagen af undervisningen: uroen, ikke den kreative, men den ødelæggende og destruktive uro.

Når jeg så hører ministeren her komme med alle de tiltag, ministeriet har iværksat, tænker jeg: Hvad tænker egentlig en skolelærer, der ved, hvad det her drejer sig om, og som står ude i klassen og står ude i hverdagen, om alle disse rapporter og konsulentbistand og fede pædagogiske flokklær? Kan det afhjælpe problemet? Jeg tvivler.

Og så har forældrene naturligvis et kæmpe-mæssigt ansvar, for skolen kan ikke løse det her alene.

Men Folketinget kan jo være med til at lægge et pres på forældrene og tilskynde skolerne til at stille krav til forældrene om at bære deres del af opgaven, så det bliver til at holde ud at være elev og lærer i den danske folkeskole.

Når man læser den omfattende undersøgelse, som ministeriet efter opfordring fra Folketinget kom med for nogle år siden, og som ministeren kort har refereret, så er hovedresultatet jo, at 10 pct. af eleverne er forstyrrende næsten hele tiden – 10 pct. – og 2 pct. er meget forstyrrende hele tiden. 10 pct. er altså 2 eller 3 i hver klasse, og 2 pct. er jo så 1 i hver anden eller hver tredje klasse.

Og her tror jeg, at man med hensyn til trivsel og muligheder må sige, at aldrig har så få ødelagt så meget for så mange som disse adfærdsvanskelige. De skal selvfølgelig hjælpes, men spørgsmålet er, om de fortsat skal have lov at være i normalklasserne og i demokratiets misforståede navn have lov til at ødelægge det for de mange.

Det, undersøgelsen pegede på, når man spurgte lærerne, hvad de synes, man skal gøre ved problemet, er, at de svarede, at 1 pct. af eleverne, altså halvdelen af de stærkt urolige, bør fjernes øjeblikkelig fra normalklasserne, for ellers er der ikke mulighed for at undervise.

På den baggrund skal jeg fremsætte følgende:

Forslag til vedtagelse

»Folketinget opfordrer regeringen til at styrke folkeskolens trivsel og undervisning ved at tage de nødvendige initiativer,

– således at lærernes ønske om at få placeret de mest forstyrrende elever uden for folkeskolens almindelige klasser efterkommes inden 1. juli 2001,

– og således at disse stærkt urolige elever hjælpes med særforanstaltninger med henblik på at kunne vende tilbage til en normal skoleklasse igen.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 48).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (Se foran). Dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

Hans Peter Baadsgaard (S):

Først tak til undervisningsministeren for en grundig besvarelse af den stillede forespørgsel. Det fremgår meget klart af ministerens besvarelse, at der i Undervisningsministeriet er taget en række initiativer, og at der fortsat arbejdes med disse. Det er vi i Socialdemokratiet meget godt tilfredse med.

Indledningsvis vil jeg lige nævne, at den gennemførte undersøgelse, som jo er forespørgerens grundlag for denne forespørgsel, viser, at der ikke har været nogen stigning i gruppen af elever, der forstyrrer undervisningen. Det synes jeg er værd at notere sig. Det synes jeg også forespørgeren skulle gøre, når der tegnes et billede af folkeskolen.

Men selv om denne gruppe af elever ikke er voksende, skal vi naturligvis til stadighed udfolde bestræbelser på at skabe de bedst mulige vilkår for undervisningen i skolen, herunder selvfølgelig også begrænse uro og forstyrrelse af undervisningen. Ingen tvivl om det.

Jeg skal ikke kommentere alle de initiativer, som undervisningsministeren nævnte – og som jeg værdsætter – der er iværksat for at begrænse uro i skolen, men jeg vil gerne pege på et par områder:

Undersøgelsen viser, at det fortrinsvis er i de yngste klasser, der er uro, og det fremhæves også som årsag til uroen, at familiernes værdier, normer og livsmønstre undertiden passer dårligt sammen med de forventninger og krav, som skolen stiller. Efter min opfattelse er det meget afgørende, at der fokuseres på dette forhold så tidligt som muligt i skoleforløbet. Man har da også rundt omkring på mange skoler taget fat på problematikken gennem det særlige indsatsområde, nemlig indskolingen, i F 2000-planen.

Folkeskolepartierne skal nu i gang med en drøftelse af helhedsskolen. Jeg mener, at det vil være relevant, at disse problemer inddrages i drøftelserne. Fælles holdning til hensigtsmæssig

adfærd i skolen og til skolens normer og samarbejdsformer bør være en del af de drøftelser, der skal i gang om helhedsskolen, ud fra den betragtning, at det – som jeg sagde før – er i indskolingsfasen og helt ned i daginstitutionen, at grunden lægges til et godt arbejds- og samarbejdsmiljø i skolen.

Et andet område, der har vist sig at være af betydning for undervisningsbetingelserne, er undervisningsformen. Det viser undersøgelsen også. Det er her afgørende, at alle elever får tilstrækkelige udfordringer og også udfordringer, som de kan magte. Det gælder både de stærke og de svage elever. Hvis vi vil bidrage konstruktivt til løsningen af opgaven med at begrænse uro og give bedre undervisningsbetingelser, må det selvfølgelig også være noget af det, der arbejdes med: arbejdsmetoder og undervisningsformer, som giver alle elever udfordringer, der svarer til deres evner og anlæg.

Som det fremgår af det her fremførte, er det Socialdemokratiets opfattelse, at uro i skolen skal bekæmpes gennem pædagogiske tiltag, måske også sociale tiltag, og ikke gennem øget udskillelse, som hr. Frank Dahlgaard synes at mene. Selvfølgelig kan det være nødvendigt at fjerne en elev og give et andet tilbud for en tid, men det er i skolen, det er i klasserne, det er i samarbejde med forældrene, de bedste muligheder ligger for at forebygge uro og skabe gode undervisningsbetingelser.

Og så lige afslutningsvis: Gode undervisningsbetingelser er ikke noget, man får sådan en gang for alle. Det er forhold, der hele tiden skal arbejdes med, men jeg har tillid til, at man på skolerne, bl.a. med Undervisningsministeriets vejledning og støtte, tager denne opgave alvorligt. Det gælder om at sætte ind over for årsagerne til uro og dårlige undervisningsbetingelser dér, hvor de findes, dvs. gennem sociale og pædagogiske midler at forebygge den dårlige udvikling og skabe gode samværsformer og et godt arbejdsmiljø for alle elever i skolen.

Med disse bemærkninger har jeg også, tror jeg, tilkendegivet, at Socialdemokratiet vil stemme imod det fremsatte forslag til vedtagelse.

(Kort bemærkning).

Christian H. Hansen (DF):

Det var lige til noget af det, hr. Baadsgaard nævner heroppefra, hvor han kommer ind på den redegørelse, der er givet til Folketinget i 1997, og kommer ind på flere af de konklusio-

ner, der er i den, og så også bl.a. nævner, at det nok ikke vil være særlig givtigt at anbringe nogle elever uden for normalklasserne, men dog erkender, at der kan være tilfælde, hvor det kan være nødvendigt.

Her vil jeg gerne spørge hr. Baadsgaard, om det ikke også fremgår af rapporten, at de, som egentlig arbejder med problemet til daglig, ikke os her i Folketinget, men lærerne, faktisk peger på, at ud af de 1,9 pct., der står i redegørelsen, som forstyrrer undervisningen hele tiden, ønsker lærerne 1 pct. uden for normalklasserne. Forholder det sig ikke sådan?

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (UP):

Hr. Hans Peter Baadsgaard sagde noget i retning af, at Socialdemokratiet ikke vil være med til det udskillelsesløb at fjerne nogle elever fra skolen, sådan som jeg tilsyneladende lagde op til. Det gør jeg ikke.

Altså man kan jo godt fjerne nogle stærkt forstyrende og urolige børn fra normalklasserne, uden at de skal fjernes fra skolen. Der er nogle børn, der går til særundervisning i nogle af timerne, men er i normalklassen i andre timer, og der er nogle, der i en periode er helt væk fra normalklassen. De er stadig væk på skolen. Så der er mange forskellige modeller.

Det er overhovedet ikke fra min side en tanke om, at de skal kasseres, smides ud af skolen. Det er børn, som ofte er blevet svigtet af deres forældre, og de skal selvfølgelig ikke også svigtes af skolen eller af samfundet. Der skal tages hånd om dem, men de skal ikke mere have lov til at ødelægge trivslen i normalklasserne.

(Kort bemærkning).

Hans Peter Baadsgaard (S):

Jeg vil gerne sige til hr. Christian H. Hansen, sådan som jeg også sagde i min tale, at der er mulighed for at give eleverne et andet tilbud for en periode. Det kan være en nødvendig foranstaltning, og det bliver også brugt i et eller andet omfang, men det, der må være målet, er da at undgå at udskille elever. Når vi skal pege på nogle veje til at undgå at udskille elever eller pege på nogle midler, der kunne bringes i anvendelse, så er det bl.a. det, som undervisningsministeren fremhævede, som allerede er iværksat, hvor jeg drog et par af eksemplerne frem.

Jeg hørte ikke, for også at tage hr. Frank Dahlgaards bemærkninger med, et eneste kon-

strukturet forslaget, ikke andet, end at man skal udskille. Jeg ved ikke rigtig, om hr. Frank Dahlgaard mener, at de alligevel ikke skal fjernes eller udskilles. Det blev der sået lidt tvivl om. Men der var i hvert fald ingen konstruktive pædagogiske eller sociale foranstaltninger, som hr. Frank Dahlgaard kunne bringe i anvendelse, når nu ministerens lange række af initiativer åbenbart ikke var tilfredsstillende for hr. Frank Dahlgaard.

(Kort bemærkning).

Christian H. Hansen (DF):

Jeg fik ikke rigtig noget svar på mit spørgsmål. Hr. Baadsgaard forklarede mig en gang til, hvad der tidligere var blevet nævnt. Det, jeg spurgte til, var, at det fremgår af rapporten, at lærerne ønskede, at 1 pct. af disse elever blev placeret uden for normalklasserne. Jeg ved ikke, om hr. Baadsgaard er klar over det, men det står faktisk i konklusionen, at det forholder sig sådan.

Her er der jo ikke tale om, at man vil fjerne disse elever for evigt. Der er jo tale om, at man tager dem væk i en periode, så de kan komme tilbage og fungere normalt i deres klasser igen.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (UP):

Jeg vil gerne spørge hr. Hans Peter Baadsgaard om, hvad han egentlig tænker om de lærere, som altså i den her undersøgelse siger, at der kun er en ting at gøre ved de allerallerstærkeste ramte børn med hensyn til adfældsproblemer og de forstyrrende børn: fjerne dem fra de normale klasser. Så skal der naturligvis ske noget med dem i retning af, at de skal hjælpes og have noget særundervisning, måske er det en række af de tiltag, som ministeren kommer med, måske nogle andre.

Men når lærerne selv peger på, at halvdelen af de meget stærkt forstyrrende børn bør fjernes fra normalklasserne, mon det så ikke er dem, der bedst ved, hvor skoen trykker, som kender problemet bedst og har en ordentlig indstilling til eleverne, som vil alle det bedst? Mener hr. Hans Peter Baadsgaard trods alt ikke det?

(Kort bemærkning).

Hans Peter Baadsgaard (S):

Jeg skal ikke kunne sige, hvor repræsentativ den udtalelse fra lærergruppen er, men jeg finder, at det er min opgave som uddannelsespolitisk ordfører at pege på nogle veje, på nogle

løsninger, der kan bidrage til at forebygge, at der opstår uro, der kan bidrage til, at undervisningsbetingelserne bliver så gode som muligt, og jeg synes, at det at fjerne en elev fra klassen for en kortere eller længere periode er den sidste udvej, man bør vælge.

Jeg sagde, at man kan gøre det i dag. Det bliver gjort i et eller andet omfang, men målet må da være – og det håber jeg da også er hr. Frank Dahlgaards og hr. Christian H. Hansens mål – at forebygge en skæv udvikling og bidrage til gode undervisningsforhold, gode undervisningsbetingelser. Jeg hørte fortsat ikke et konstruktivt bidrag i den retning. Foreløbig har vi kun hørt, at man må fjerne nogle flere elever. Jeg synes, det er lidt fattigt at stille med, når vi skal give et bud på, hvad der fra vores side kan gøres for at forbedre mulighederne for at undgå uro og forbedre undervisningsbetingelserne.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (UP):

Jamen hr. Hans Peter Baadsgaard kan bare læse forslaget til vedtagelse. Der står direkte, at disse stærkt urolige elever, som lærerne altså selv peger på, at det er nødvendigt at fjerne fra normalklassen i en eller anden periode, skal hjælpes med særforanstaltninger med henblik på at kunne vende tilbage til normalklassen.

Hvad det er for særforanstaltninger, skal jeg da ikke gøre mig klog på. Jeg har ikke en pædagogisk uddannelse rettet mod små børn, for det er jo typisk børn i de små klasser, der er tale om, og en række af ministerens tiltag er sikkert udmærkede. Men når lærerne selv peger på, at det er en nødvendig forudsætning for at få ordentlige undervisningsbetingelser, må man i den vifte af forslag, som ligger på bordet – en del ligger jo allerede på bordet – have med, at man fjerner de aller mest forstyrrende elever.

(Kort bemærkning).

Hans Peter Baadsgaard (S):

Jamen hvis jeg skal finde noget sympatisk ved hr. Frank Dahlgaards forslag til løsning af problemerne og til forebyggelse af uro, så vil jeg da godt kvittere for, at han dog synes, at der ikke bare skal vises bort fra klassen, men at der også skal iværksættes nogle foranstaltninger for disse elever uden for klassen.

Jeg synes, det var mere konstruktivt, hvis man kunne bidrage med og understøtte forslag, der kunne hjælpe til, at der ikke opstår uro, at der skabes gode undervisningsbetingelser, men

det må vi altså være foruden, når det angår hr. Frank Dahlgaards indsats.

(Kort bemærkning).

Christian H. Hansen (DF):

Det var bemærkningen fra hr. Hans Peter Baadsgaard om, at når det fremgik af konklusionen, at lærerne har udtalt, som det tidligere er nævnt heroppefra, at de ønskede 1 pct. af eleverne placeret uden for normalklasserne, så vidste man ikke, hvor repræsentativ den holdning egentlig var.

Så er jeg nødt til at spørge hr. Baadsgaard: I den rapport her, hvor det er 20 pct. af folkeskolerne, der er udspurgt, hvor meget andet er efter hr. Baadsgaards mening så ikke repræsentativt, eller drejer det sig om, at de konklusioner, man kan bruge, drager man fordel af, og de andre er så bare ikke repræsentative?

(Kort bemærkning).

Hans Peter Baadsgaard (S):

Jo, men jeg synes, hr. Christian H. Hansen går langt uden om det; der er opgaven, og hvis vi herindefra skal være med til at løse de problemer og pege på mulige løsninger, så synes jeg ikke, at det er særlig idérigt at komme med, at der skal udskilles nogle elever, selv om der er nogle lærere, der har sagt, at det er løsningen. Jeg synes ikke, at det er den bedste løsning.

Jeg vil godt være med til at hjælpe lærerne til at finde andre løsninger, hvis det er det, der er vores opgave, og det er det jo netop i dag, når vi har denne forespørgsel. Her er det, jeg siger: Det kan lade sig gøre at fjerne en elev, det har jeg selv været med til i de mange år, jeg var i folkeskolen, det kan godt lade sig gøre; det er bestemt ikke nogen rigtig løsning, heller ikke for den pågældende elev, men det kan være nødvendigt i situationen.

Det, vi har som opgave, og det, man skal i skolen, er selvfølgelig at forebygge, at det kommer dertil, hvor selv lærere må ty til det, som jeg vil kalde den sidste udvej, og det synes jeg uddannelsespolitikere skulle forholde sig til i stedet for at være så optaget af, at vi skal rette os efter de lærere, der vil ty til den sidste udvej.

Else Winther Andersen (V):

Jeg vil gerne starte med at rette en tak til hr. Frank Dahlgaard, fordi han har rejst denne her forespørgsel. Derved får vi ligesom afsluttet den redegørelse, der tidligere er kommet, og som vi aldrig har fået debatteret færdig.

Det er jo rigtigt, som hr. Frank Dahlgaard sagde, at det er en fortsættelse af den forespørgsel fra folketingsåret 1995-1996, som blev rejst af Venstre og De Konservative, og hvor den undersøgelse blev iværksat for at se på, om det, der blev sagt om urolige børn i folkeskolen, var rigtigt. Og der er kommet et godt materiale fra professor Niels Egelund og Kim Voss Hansen.

Men for at sikre en retfærdig balance og en rimelighed i debatten i dag er det også magtpåliggende for mig at starte med den påstand, at det er alle børn, der er urolige, for man kan altså også ud fra undersøgelsen sige, at omkring 90 pct. af alle børn er konstruktive og velfungerende. Det siger jo noget om, at det er lykkedes at give børnene den grundlæggende tryghed og kærlighed, der er grundlaget for et identitetsstærkt voksenliv, og at der er forældre, der vedkender sig det voksne ansvar. Det er nemlig vigtigt, at forældrene vedkender sig deres ansvar over for deres børn som opdragere og også er medinddraget i barnets hverdag lige fra daginstitutionen til folkeskolen.

Med den lovændring, som vi har vedtaget her i Folketinget tidligere, om samarbejde mellem pædagoger og lærere og lærerne imellem har vi fået en bedre overgang for barnet fra institution til skole og skolefritidsordning. Det er vigtigt, at der er en helhed i barnets hverdag, og også at der over år er en pædagogisk helhed, og her har forældrene også et medansvar for, at tingene hænger sammen.

Samtidig vil jeg til enhver tid sige, og det vil Venstre til enhver tid sige, at vi skal begrænse uroen i folkeskolen, og at vi for at kunne gøre det også må gå ind og tage hensyn til den enkelte elev og den udvikling, som han/hun har på det givne tidspunkt, og dennes mulighed for at modtage indlæring.

Inden for den samme kommune, viser undersøgelsen jo, kan der være stor forskel. Der kan være skoler, der aldrig nogen sinde har uro, og der kan også være skoler, der har uro. Derfor er det vigtigt, at vi ikke alene stiller krav til skoleledelsen, men også til skolebestyrelsen om, at undervisningen bliver tilrettelagt og fulgt op, sådan at der ikke er uro i klasserne.

Det er vigtigt, som vi ser ud af de undersøgelser, der er lavet, at man tager hensyn til de nye tiltag, der sker, med øget idræt, der giver mere motivation for at modtage undervisning i dansk og matematik. Venstre ser gerne, at vi får mere dansk og matematik i vores folkeskole,

sådan at vi også får fat i de elever, der keder sig. For det er jo ikke altid af sociale årsager, at børnene er urolige. Det er også tit sådan, at børnene ikke får den udvikling, de skal have.

Jeg vil gerne bakke op om de ord, undervisningsministeren sagde om mobning. Det er vigtigt, at vi her går ind og tager fat om mobning – og det er det nye, man gør i skolen i dag – for jeg tror også, at det er kendetegnende for meget uro.

Men en synlig skoleledelse, som sammen med forældrene vedkender sig værdier og traditioner, der er en del af det lokalsamfund, som man bor i, er vigtigt.

Der er også behov for at se på, om lærerne får den efteruddannelse og den uddannelse i det hele taget, de har brug for for at kunne tackle de her problemer, herunder også uddannelse til at gå ind i et ordentligt samarbejde med forældrene.

Samtidig må vi også erkende, at der er elever, der har reelle behov. Det kan være indlæringsmæssigt, det kan være socialt, og her skal kommunerne selvfølgelig sætte ind, og de skal være med til at bruge de forskellige tiltag, der findes: 2-lærer-systemet, eller at eleverne kommer ud i en kortere periode, hvor der målrettet laves en specialundervisning, så der tages hånd om de problemer, de ikke kan klare, sådan at de ikke forstyrrer hele klassen, men hvor der samtidig gives et større selv værd til disse elever, der får lært de ting, de ikke kan.

Jeg må også bede om et større samarbejde mellem folkeskolen og socialdelen, for det tror jeg vil være vigtigt.

Jeg vil sige, at vi i Venstre er opmærksomme på det område, der kører her, og det vil vi fortsat være, fordi vi mener, at det er vigtigt, at der er ro i folkeskolen. Men vi mener også, og det hører så hjemme under forslaget, som hr. Frank Dahlggaard har fremsat, at kommunerne har ansvaret for, at der bliver sat hjælpeforanstaltninger i gang, at man lokalt skal tage fat i de urolige elever, at der både skal stilles krav til undervisningen, til ledelsen og til skolebestyrelserne, og at man får målrettet specialundervisningen.

Med de ting, som jeg her har gentaget fra min ordførertale, vil det fremgå, at vi ikke kan støtte hr. Frank Dahlggaards forslag til vedtagelse.

Brian Mikkelsen (KF):

Baggrunden for den debat, vi har her i dag, er jo forespørgselsdebatten, som blev gennemført

på Det Konservative Folkepartis initiativ for 4 år siden, og så også den efterfølgende undersøgelse, som jo viste nogle foruroligende tal.

Jeg vil da ikke lægge skjul på, at det bekymrer Det Konservative Folkeparti, at regeringen ikke tager problemet mere seriøst. Når nu denne her undersøgelse viser, at knap 10 pct. af eleverne ofte forstyrrer undervisningen, 2½ pct. forstyrrer undervisningen halvdelen af tiden, medens knap 2 pct. af eleverne forstyrrer undervisningen hele tiden, er det problematiske tal. Det er problematisk, fordi man ikke får en ordentlig indgang til et skoleforløb.

Den professor, som har lavet undersøgelsen, bliver ofte refereret både af den socialdemokratiske ordfører og ministeren for, at der står i rapporten, at der ikke er flere problematiske adfærdsvanskelige børn i skolen. Det er nu ikke rigtigt. Konklusionen er helt klart, og nu referer jeg ud fra hukommelsen, og det står indledningsvis, at der er blevet flere adfærdsvanskelige børn i skolen, som virker forstyrrende, og det er specielt i indskolingsårene. Det konkluderer den ene af forfatterne selv i en artikel, han har lavet.

Undersøgelsen viser jo også, at der er stor forskel på graden af uro i de enkelte skoler og de enkelte klasser. Og de urolige elever har jo ikke udelukkende selv ansvaret for uroen, det vil jeg godt erkende. Omfanget af uro er også forbundet med omgivelserne. De vigtigste faktorer i sådan en henseende er jo selvfølgelig familien, forældrenes ansvar for, at børnene har nogle normer, en adfærd med i skolen, når de starter, som ikke er til gene og ulempe for de andre elever. Lærerne har et ansvar, ledelsen på skolen osv.

Problemet er, at der ikke er sket sådan noget helt konstruktivt på baggrund af denne her redegørelse. Man kan opremse en masse forskellige initiativer, men ikke noget, der virkelig tager fat om nældens rod og siger, hvor har vi problemet?

Lærerne angriber jo selv problemet og siger, at halvdelen af dem, som er rigtig problematiske, og som forstyrrer hele tiden, ca. 5.000 elever, bør man fjerne og sætte i nogle andre klasser.

Det synspunkt kan jeg godt følge, for et af folkeskolens helt store problemer i dag er den manglende arbejdsro. Altså når man fuldstændig motiveret kommer ind i børnehaveklassen, første, anden, tredje klasse og virkelig har lyst

til at lære noget, virkelig har lyst til at gå i krig med tingene, så mangler der ro.

Så er der én, to, tre ballademagere i hver eneste klasse, som ødelægger motivationen hos alle de andre, hvilket betyder, at man ikke lærer nok, og det betyder, at man ikke får nok ud af skolen. Den manglende koncentration hos eleverne forringer altså muligheden for undervisning og indlæring.

Det vil sige, at skoletimerne alt for mange steder udnyttes alt for dårligt. Og problemet er voksende. Der bliver flere og flere uopdragne, adfærdsvanskelige, forvirrede, uunderviselige og normløse børn i klasserne. Det er børn, som vi jo ved i dagens Danmark på en og samme tid er både forsømte og også forkælede.

Det kan være et symptom på den tid, vi lever i, men det betyder også, at den nye børnetype har tvunget skolens lærere til at fungere som reserveforældre med indskrænkede beføjelser. Og resultatet er altså, at en stigende del af lærernes tid ikke går med at undervise og engagere børnene, men med at opdrage. Og det er ene og alene forældrenes ansvar. Det er ikke lærernes ansvar.

Så vi mener altså, at der er et stort problem her, der skal tages fat på. Man kan ikke forvente, at en lærer kan løse alle problemerne, men at de elever, som kommer i skolen, er motiveret, at de er opdraget hjemmefra og har normerne og moralen i orden. Og her ligger løsningen jo altså først og fremmest i en forbedring af opdragelsen, og derfor skal der stilles krav til forældrene.

Men den anden del af det er, at man tager fat på de problemer, der er i skolen, stiller nogle basale krav til undervisningsforløbet, og at man tager fat i de elever, som ikke alene skaber problemer for alle de andre i klassen – det er jo heldigvis størstedelen, som er rolige – men også for dem selv.

Så vi har intet problem med fra Det Konservative Folkepartis side at støtte forslagsstillerens forslag til vedtagelse. Det tager fat om en stor del af problemet. Der er selvfølgelig også andre løsningsmodeller, det vil jeg godt give den socialdemokratiske ordfører ret i, men problemet er så stort, at der altså også er brug for relativt dramatiske metoder for at få løst problemet.

Anne Bastrup (SF):

For et par år siden så en af mine venner på nogle af mine unger, sådan 15-16-års-unger, der

havde fået besked på at rejse et telt, og når 15-16-års-unger har fået en pligt, så har de nogle utrolig langsomme bevægelser, og de falder meget tit i snak. En af mine venner så på det, og så sagde han de vise ord: Menneskeheden har kulmineret.

Jeg tror i og for sig, at alle vi voksne på et eller andet tidspunkt får den overvejelse, når vi betragter vores vidunderlige børn. Forfatterne til rapporten om urolige elever i folkeskolens almindelige klasser er selv inde på det. Selv de gamle egyptere var inde på tilsvarende overvejelser.

Og selv om vi ved, at problemerne ikke er så store, som hr. Frank Dahlgaard ynder at fremhæve, så er det ikke acceptabelt, hvis vi har børn i folkeskolen, der ikke trives. Vi skal fra alle sider sikre, at folkeskolen er i stand til at rumme og håndtere også de børn, som af den ene eller den anden grund ikke trives, og det uanset om de reagerer ved at lukke sig inde eller ved at vise aggressive tilbøjeligheder. Begge grupper skal vi nemlig tage vare på.

Ministeren er i sin tale inde på de initiativer, der er taget for at forhindre mobning. Det er godt, at vi har fået sat fokus på det problem, som givet er meget traumatisk for mange børn. Og for at der ikke skal være tvivl om, hvem der har ansvaret for at standse mobning samt for at tage forældreanmeldelser alvorligt, så vil jeg godt have, at ministeren her fra talerstolen klart slår fast, at det er skolelederen, der har ansvaret, selv om vi naturligvis alle ved, at løsningen af det konkrete problem er et fælles ansvar forældre, børn og lærere imellem, og selv om der næppe er nogen her i salen, der er i tvivl om, at SF mener, at udgangspunktet for at kunne få løst det og for at få gjort alle ansvarlige er, at elever og studerende bliver omfattet af noget, der ligner arbejdsmiljøloven.

Det er tilsvarende mit indtryk, at Uro-Nettet har vist sig som en duelig metode. Her ansvarliggøres de deltagende skoler og lærere, samtidig med at deres erfaringer kan bruges af andre. Og det er faktisk skuffende, at hr. Frank Dahlgaard slet ikke er opmærksom på, at det er lærerne, der tager fat; Det er ikke nogle konsulenter, der kommer fra oven med den store pegefingert.

Spørgsmålet er imidlertid, om ikke nogle af de urolige børn bliver urolige, fordi de undervisningsmetoder, de udsættes for, ikke er optimale. »Folkeskolen år 2000« har sat en lang række projekter i gang, og i SF forventer vi os

en del af den evaluering, vi nu kan se frem til. Et af de delprojekter, som måske kan vise en vej frem, er projektet om udfordringer for den enkelte elev, et projekt, jeg kan forestille mig videreføres i de kommende forsøg om helhedsskolen.

Vi skal efter SF's opfattelse have udviklet et bredere indlæringsbegreb, hvor vi får slået fast, at børn lærer hele tiden, også når de leger. Det er faktisk meget svært at forhindre børn i at lære noget. Vi voksne har bare ikke altid styr på, hvad de lærer. Hvis vi kunne få skolen udviklet via forsøg med helhedsskolen, så børnene får tilfredsstillet og ikke ødelagt deres nysgerrighed, så børn får en oplevelse af, at det er vigtige ting, de beskæftiger sig med, så kan vi jo risikere, at de synes, det er enormt sjovt at gå i skole – også de børn, der ellers ville gøre større indtryk på folkeskolen, end folkeskolen gør på dem, de børn, forespørgslen handler om.

Selvfølger kan folkeskolen ikke rumme alle børn. Der er børn, som på grund af alvorlige sociale og andre problemer i deres liv ikke kan klare en skolegang i normalklassen. Disse børn skal vi sikre får en optimal skolegang i den periode, hvor de er væk fra den almindelige folkeskole.

Som ministeren nævnte, lavede vi sidste år om på reglerne for disse børn. Jeg håber inderligt, at den evaluering – eller var det et forskningsprojekt, ministeren satte i gang? – vil vise, at indsatsen for disse børn er blevet optimal.

Og så vil jeg godt slutte med at citere fra min gamle tale fra den 11. januar 1996, som jeg faktisk synes var ganske fremragende:

»Det er vigtigt at understrege, at så mange børn som muligt ikke fastholdes i folkeskolen af ideologiske årsager, men fordi vi ved, at jo færre der udgrænses af fællesskabet, jo senere man i uddannelsessystemet laver niveaudeling, jo mindre talent går der til spilde, og det er det, der er målet, at alle børn i dette land får mulighed for at udvikle deres evner og anlæg bedst muligt.«

I den sammenhæng er det nok værd at understrege, at myten om, at elever med mange talenter og evner sættes tilbage i udvikling, hvis børn med vanskeligheder integreres i normalklasserne, ikke umiddelbart lader sig bevise. Tværtimod peger alt på, at de sociale kompetencer, der bliver nødvendige i fremtidens samfund, udvikles i mødet med mange forskellige mennesker.

Til slut: SF kan ikke støtte det forslag til vedtagelse, Frank Dahlgaard er kommet med.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (UP):

Fru Anne Baastrup talte om de gamle egyptere og om, at allerede dengang var der livlige børn osv.

Vil fru Anne Baastrup bestride, at der er sket noget siden de gamle egyptere? Det var jo dengang, hvor der var en særdeles håndfast opdragelse. Vil fru Anne Baastrup bestride, at der i de senere årtier er kommet nye børnetyper? Det er jo det, lærerne siger, og det er jo det, pædagogerne siger: at der er voksende problemer med stærkt adfærdsvanskelige børn, ofte på grund af ulykkelige og voldsomme begivenheder i deres bagland, i deres familie, og det er en ny situation, som er helt anderledes end hos de gamle egyptere.

Og så et andet spørgsmål: Fru Anne Baastrup forholdt sig ikke til, at det er lærerne selv, skolens lærere selv, der anbefaler, at de allerallermest adfærdsvanskelige børn bør fjernes fra klasserne i en periode. Det svarer altså til 2-3 børn på hver skole. Det er børn, hvis navne alle på skolen kender. Har lærerne taget fejl? Aner de ikke, hvad det drejer sig om?

(Kort bemærkning).

Anne Baastrup (SF):

Det danske samfund er anderledes end det ægyptiske dengang for flere tusinde år siden, ingen tvivl om det. Men vi forsøger også hele tiden at udvikle de værktøjer, som gør, at vi kan håndtere nye problemer. Ægypterne havde nogle værktøjer, de anvendte. Vi anvender nogle andre værktøjer. Derfor skal vi altid sikre, at folkeskolen er foran i udviklingen af værktøjer, således at de kan håndtere de nye problemer, der måtte opstå.

Og derfor synes jeg, at jeg i det svar her jo også lægger et svar på det andet spørgsmål. Det er klart, at når lærerne ikke har fået de værktøjer, som er nødvendige for at håndtere de meget urolige børn, så er deres svar: Så bliver vi nødt til at smide dem ud af klassen. Men dér er vores svar som politikere: Det er ikke vores mål. Vi skal bare sikre, at de får nogle værktøjer, så de kan håndtere de urolige børn.

Det er bl.a. et af de projekter, som ligger i »Folkeskolen år 2000«, og det er et af de projekter, som jeg håber, vi kan få videreudviklet via udvikling af forskellige forsøg på helheds-

skolen, således vi kan få et bredere indlæringsbegreb, således at det urolige barn kan få en anden måde at lære tingene på og alligevel blive sammen med kammeraterne, så det ikke bliver smidt ud, men får udviklet sig sammen med sine venner.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (UP):

Den omfattende undersøgelse, som er grundlaget for denne debat, bygger jo bl.a. på foretagne interview med elevernes lærere og også de såkaldte kvalitative interview, hvor lærerne er kommet med deres forslag. Lærerne ved jo, hvad det drejer sig om, de kender de forskellige pædagogiske metoder og masser af redskaber, som også var der for nogle år siden, da undersøgelsen blev gennemført, og som et af de redskaber – bare ét af dem, fordi de også ser et hensyn til resten af klassen – peger de så på, at de allermest forstyrrende elever, og det er meget voldsomt, bør fjernes fra klasserne, og ikke, at man skal snakke udenom og sige, at de også skal være her osv., når redskabet er, at de må væk.

Vil fru Anne Baastrup ikke erkende, at lærerne har peget på en lang række muligheder, men også har peget på den mulighed at fjerne de allermest forstyrrende elever?

(Kort bemærkning).

Anne Baastrup (SF):

Da hr. Frank Dahlgaard var ordfører for Det Konservative Folkeparti, havde vi et omrejsende cirkus, hvor vi diskuterede folkeskolen. Vi har bl.a. været sammen med adskillige elever, flere hundrede elever, i nogle store forsamlinger, og hver gang hr. Frank Dahlgaard kom med det her, nemlig at børnene ikke blev smidt ud af skolen, så kunne jeg fortælle, at de erfaringer, jeg har fra den danske folkeskole, er, at dér bliver man smidt ud, hvis man ikke kan lide lugten i bageriet. Og samtidig blev det jo også bekræftet af de mange elever, som hr. Frank Dahlgaard havde diskussioner med på de her møder.

Hr. Frank Dahlgaard ved godt, at ungerne bliver smidt ud, men hr. Frank Dahlgaard vil ikke erkende, at det er de oplysninger, hr. Frank Dahlgaard har fået, og så ved jeg ikke, hvad vi skal gøre.

Jeg har som politiker en forpligtelse til at holde det mål fast, at børn skal ikke segregeres, de skal integreres, og vi skal hele tiden sikre, at

folkeskolen kan rumme dem, og at lærerne har de værktøjer, der skal til, for at kunne rumme dem. Og det er fuldstændig korrekt, at der står i den rapport, at der er lærere, der på baggrund af de her kvalitative undersøgelser, og hvad ved jeg, mener, at de ikke har de værktøjer, men så må vi som politikere stille værktøjerne op.

Jeg kan ikke leve med, at der er børn, der konstant bliver smidt ud af skolen, fordi de ikke kan lide lugten i bageriet. Hr. Frank Dahlgaard ved det godt. Det er de historier, vi har hørt. Hvorfor vil hr. Frank Dahlgaard ikke få det ind? Børnene bliver smidt ud. Vi skal bare forhindre det.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (UP):

Det var da en utrolig gang snak om cirkus og fortid. Det var en fortid, hvor vi ikke havde det saglige grundlag for en debat, som vi har i dag, nemlig denne her omfattende redegørelse.

Men det generer tydeligvis ud fra ideologiske betragtninger fru Anne Baastrup, at lærerne, hvis foretrukne politiske parti er Socialistisk Folkeparti – det er der undersøgelser der viser – peger på, at man er nødt til som et af de mange midler at fjerne de allermest forstyrrende elever, ikke blot af hensyn til dem, det har også noget at gøre med pædagogik: Hvis man opfører sig fuldstændig vildt, får det konsekvenser.

Det behøver man ikke være pædagog for at vide, det ved alle lærerne også. Men de peger også på det ud fra hensynet til de andre 18-20 børn, der er i klassen, og for hvem skolen bliver en prøvelse i stedet for at være et sjovt og spændende sted. Vi skal kunne være her alle sammen. Det er jo det, det drejer sig om.

(Kort bemærkning).

Anne Baastrup (SF):

Mig bekendt var rapporten udgivet, dengang vi sidst var ude sammen. Mig bekendt var det også et af de argumenter, som hr. Frank Dahlgaard anvendte. Og dér var det jo så også, at ungerne – og det er jo dem fra 5. klasse og op til 10. – betroede hr. Frank Dahlgaard, at man bliver smidt ud i den danske folkeskole. Mit mål som politiker valgt for SF er bare at forhindre, at de bliver smidt ud, at sikre lærerne nogle værktøjer, således at det ikke kommer til at ske.

Så ved jeg godt, at hr. Frank Dahlgaard ønsker, at de skal smides ud i kortere eller længere tid, og det skal vi ikke diskutere, mit mål er

bare anderledes, og derfor synes jeg ikke, jeg kan gøre noget som helst andet end at argumentere for, at vi skal sikre nogle værktøjer. Og det mener jeg selv er sket, bl.a. på grundlag af nogle af de erfaringer, vi har fået fra »Folkeskolen år 2000«, og nogle af de erfaringer, vi har fået fra Uro-Nettet og Mobbemappen. Jeg tror, det vil kunne lykkes.

Christian H. Hansen (DF):

Forespørgselsdebatten her, som er rejst af hr. Frank Dahlgaard, er efter min opfattelse yderst relevant. I Dansk Folkeparti ønsker vi en folkeskole, hvor undervisningen skal tilrettelægges på en måde, så eleverne får viden og færdigheder, der dels muliggør deres deltagelse i en efterfølgende uddannelse og dels gør det muligt for dem at leve som bevidste mennesker i et demokratisk samfund.

Det mål kræver jo noget både af forældrene og af lærerne, men også af eleverne. Det kræver bl.a., at eleverne deltager i undervisningen på en konstruktiv måde, og det er også her, det element, der hedder ro og dermed bedre undervisningsbetingelser i folkeskolens normale klasser, kommer ind. Det er netop det problem, som debatten i dag skal sætte i fokus.

Nu er det heldigvis således, også ud fra rapporten, at rare og positive elever stadig væk er i klart overtal, men der vil naturligvis blandt de mange hundrede tusinde elever, som daglig er i vores skoler, være nogle med personlige problemer, også så store personlige problemer, at de kommer til udtryk via uro i undervisningstimerne. For virkeligheden er i vort samfund er jo, at der er sket store forandringer. Dagligdagen i rigtig mange familier har ændret sig, og det har samtidig bevirket, at der næsten pr. automatik er lagt øgede opgaver både over på medarbejderne i institutionerne og over på lærerne på vore skoler.

Jeg er af den helt klare opfattelse, at nogle af forældrene lægger alt for store opgaver ud til de enkelte medarbejdere, både i institutionerne og på vore skoler. Jeg mener, vi i dag bør bruge noget af debatten til at understrege forældreansvaret. Det har altid været således, og sådan bliver det ved med at være, at den grundlæggende opdragelse, man har med i rygsækken hjemmefra, har betydning for ens dagligdag, og dermed har den også betydning for, hvordan man reagerer eksempelvis i skolen.

Der er jo mange ting, der har forandret sig fra dengang, jeg selv gik i skole. Da hed det »hr.

lærer« og »hr. Andersen«. Jeg ved ikke, om det måske er det, der har gjort, at det er blevet mere slapt nu, men nu hedder det »hej, Hugo«. Og det er måske sådan nogle små elementære ting, som bevirker, at der er lidt mindre disciplin i de enkelte skoler.

Den uro, som kan opstå i klasserne, er til stor skade for eleven selv, men den kan også være ødelæggende for alle vedkommendes kammerater. Og de elever, som skaber uroen, gør det vel i bund og grund dybest set, fordi de er ulykkelige over et eller andet eller for at gøre opmærksom på, at de har et problem. Men der er vel heller ingen tvivl om, at hvis man har en uromager i sin klasse, som daglig forstyrrer undervisningen, så gør det, at man selv mister lysten til at gå i skole og deltage i undervisningen i den klasse.

Der er ingen tvivl om, at vi står over for et dilemma, som skal løses. Hvad angår løsningsmodellen kan man selvfølgelig have mange forskellige meninger, og i debatten, som vi har i dag, dukker det da også jævnlige op, også ude i landet, men jeg vil gerne i dag nævne, at jeg hopper ikke på den med at sige, at det er kun lærernes skyld.

Det er altså ikke alene lærerne, der er skyld i, at vi har uro i undervisningstimerne; det er ikke lærernes skyld, at der eventuelt er rodløse børn i vores skoler. Jeg har nævnt det tidligere, men gør det lige igen: Det er og bliver forældrenes ansvar, at børnene sendes motiverede af sted til dagens arbejde i skolen.

Her i Folketinget har man i 1996 haft en forespørgselsdebat, hvor det blev pålagt regeringen at igangsætte nogle undersøgelser, som omhandler det problem, vi debatterer i dag. I undersøgelsen har været inddraget 20 pct. af landets skoler, og billedet i undersøgelsen viser også det, som jeg har forholdt mig til tidligere, nemlig at de fleste elever opleves som ikke-urolige. Der er altså 61 pct., som efter underoplysningen opleves som ikke værende urolige.

Men den gruppe, der næsten altid forstyrrer undervisningen, udgør faktisk 1,9 pct. Nogle synes måske, det ikke er ret meget, men jeg synes faktisk, vi bør stoppe op og sige, at vi har et problem, og det skal vi have løst. For i gennemsnit vil det faktisk sige, at én elev i hver anden klasse forstyrrer stort set hele tiden. Undersøgelsen viser også, at 10 pct. af folkeskolens elever regelmæssigt forstyrrer undervisningen.

Undersøgelsen peger endvidere på andre ting, nemlig at den uro mest ses i starten af sko-

leforløbet. Og den viser, at elever med faglige problemer kan forstyrre, fordi de ikke kan følge med, men også, at de, der er fagligt stærke, lader sig forstyrre, fordi de ikke har opgaver nok.

Vi ser også i undersøgelsen, at det er børn med sociale problemer – det kommer nok ikke bag på nogen af os her og ej heller generelt ude i landet, men det spiller altså en vigtig rolle – ligesom man faktisk også konkluderer, at der er problemer med tosprogede elever. Og man har fundet frem til, at der er stor forskel på graden af uro fra skole til skole.

Jeg tror, at man på skolerne har stor bevidsthed om, at problemet er der, men efter min mening skal problemet ikke kun løses med rapporter, snak og møder, men også med noget konkret. Og den konkrete løsningsmodel kunne være, at man tog udgangspunkt i det, som lærerne synes er en god idé. Det fremgår nemlig af undersøgelsen, at lærerne ønsker, at 1 pct. af eleverne kan placeres uden for skolen.

Det er et meget stort emne, og jeg har skrevet lidt for meget ned i dag, men jeg må skynde mig at sige til sidst, at vi kan tilslutte os hr. Frank Dahlgaards forslag.

Susanne Clemensen (CD):

Jeg synes egentlig godt, at man kan sige, at denne her debat i dag sat på spidsen drejer sig om, om samfundet, herunder eleverne i folkeskolen, skal indrette sig efter folkeskolen, eller om det er folkeskolen, der skal udvikle sig i takt med samfundet, herunder eleverne i folkeskolen. Det er muligvis sat lidt på spidsen, men jeg synes faktisk, at det er det, som denne her forespørgselsdebat i dag drejer sig om.

Jeg synes, det har været glædeligt at se i den rapport, der er kommet, at problemet med de urolige elever ikke er blevet større. Og samtidig synes jeg også, det er vigtigt at holde fast i, at dér, hvor man har kunnet påvise, at der var flest urolige elever, var i de yngste klassetrin, og at der var en markant forskel på drenge og piger. Drengene var nemlig markant mere urolige end pigerne.

Og det fører mig altså til den konklusion, at det ville være synd for børnene, og jeg synes også, at det ville være en falliterklæring for folkeskolen, hvis man allerede i børnehaveklassen eller i 1.-2. klasse sagde: Her har vi at gøre med urolige børn, som der overhovedet ikke er nogen mulighed for at integrere i folkeskolen.

Det er da tankevækkende, at man griber eller vil gribe det her problem an med at sige, at man

allerede på det tidspunkt faktisk skal lave nogle særforanstaltninger for de børn, og at de skal hives ud af folkeskolen. Og jeg må indrømme, at jeg forstår faktisk ikke, hvad det er for nogle særforanstaltninger, hr. Frank Dahlgaard gerne vil have, at der laves.

Jeg kan forstå, at hr. Frank Dahlgaard siger, at han ikke har forstand på pædagogik osv. og dermed ikke rigtig kan præcisere, hvad det er. Men kunne man så ikke forestille sig, at de særforanstaltninger egentlig kunne foregå i folkeskolen, og at det netop, som fru Anne Baastrup også var inde på tidligere, drejer sig om at udvikle folkeskolen og give lærerne nogle redskaber, så de er bedre klædt på, i det hele taget måske udvikle et helt andet undervisningseksperiment med flere forskellige undervisningsmetoder.

Vi har jo fundet ud af, at elever har mange forskellige intelligenser, og at børn absolut ikke er på samme niveau, når de starter i børnehaveklassen og 1. klasse. De er meget forskellige, og nogle er motiverede for det boglige, og andre er motiverede for andre ting. Og dér må det da være folkeskolens fornemste opgave at stimulere de børn og udvikle de evner, som de har, og ikke sige, at nu skal alle elever have den samme undervisning, den samme tilgang. Vi må netop respektere, at børn faktisk er meget forskellige og også udvikler sig i forskellige tempi, og vi må naturligvis sørge for at udvikle en folkeskole, der i højere grad tager hensyn til det.

Det er muligt, at der er lærere, som selv anbefaler, at de her elever faktisk bliver hevet ud af folkeskolen. Og det er ikke for at klandre lærerne, for jeg synes, de gør et utroligt stort stykke arbejde, men det er måske også, fordi lærerne er så desperate, at de har svært ved at komme på andre løsningsforslag, og så står de ligesom med ryggen mod muren.

Men det kunne jo være, at det var noget helt andet, der skulle til, og derfor har jeg da også et håb om, at der faktisk kommer noget godt ud af de penge, der nu er blevet afsat til udvikling af helhedsskolen, de 350 mio. kr., som var cd's fortjeneste. For det er jo en, mener jeg, tiltrængt saltvandsindsprøjtning til folkeskolen, men altså også et signal om, at vi ønsker en anden folkeskole, nogle andre undervisningsmetoder og et mere fleksibelt skoleskema osv., der i højere grad sætter børnene i centrum, så vi simpelt hen får sat noget mere kød og blod på det her

fine begreb undervisningsdifferentiering, som vi jo har i vores gode folkeskolelov.

Til slut vil jeg sige, at vi derfor ikke kan støtte hr. Frank Dahlgaards forslag til vedtagelse, og jeg mener også, at det er forkert på nuværende tidspunkt, hvor vi sådan set ikke kender evalueringerne og ikke kender resultatet af de ting, der er iværksat med ottepunktsprogrammet »Folkeskolen år 2000«.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (UP):

Fru Susanne Clemensen siger, at debatten her i virkeligheden drejer sig om, om eleverne skal indrettes efter folkeskolen eller det skal være omvendt.

Næ, det er en fuldstændig misforståelse. Den drejer sig om, om et flertal af eleverne skal indrette sig efter nogle ganske få stærkt forstyrrende og adfærdsvanskelige elever og få ødelagt deres undervisning eller de ikke skal. Det er det, det hele drejer sig om, så fru Susanne Clemensen har altså misforstået opgaven. Så vi starter på 03.

Og så siger fru Susanne Clemensen, at det er muligt, der er nogle lærere, der anbefaler noget.

Nej, det er ikke muligt, det er stenhæmmende sikkert. 6000 lærere er spurgt om det her – i hvert fald i den størrelsesorden – og det er flere gange mere end dem, man spørger, når man laver politiske meningsmålinger. Så det er stensikkert, at 1 pct. af lærerne anbefaler, at 1 pct. af eleverne – og det er altså 5000 elever, og det er 3 fra hver skole i gennemsnit – skal væk. Det er ikke noget, der er muligt, det er helt sikkert.

(Kort bemærkning).

Christian H. Hansen (DF):

Det er lige til fru Susanne Clemensen, som heroppefra nævner undersøgelsen og så det, lærerne konkluderer:

Nu kan jeg forstå – som det også er fremgået af det, flere andre herinde har sagt – at det ikke lige faldt i hak, hvad lærerne, de, som arbejder med tingene til daglig, var kommet frem til, og så kan man se bort fra det.

Men jeg vil gerne have fru Susanne Clemensens opfattelse af – det blev slet ikke nævnt heroppefra – om forældrene ikke har et ansvar. Er det ikke dem, der skal sørge for, at det grundlæggende er i orden, når deres børn møder i skolen? Og kan fru Susanne Clemensen svare mig på, om der ikke er en pil, der peger i ret-

ning af, at den store tilgang, der er til vores privatskoler i øjeblikket, hvor der tilsyneladende er mere disciplin, også er en løftet pegefinger til den danske folkeskole?

(Kort bemærkning).

Susanne Clemensen (CD):

Til hr. Frank Dahlgaard vil jeg sige: Jamen det kunne jo netop være, fordi undervisningen ikke tog udgangspunkt i det enkelte barns forudsætninger og behov, at problemet med de urolige børn opstod.

Jeg klandrer ikke lærerne. Jeg forstår godt lærerne og den situation, den afmagt, de kan komme i, for vi ser jo altså klasser med 28 elever osv., og det er da svært, men det er da også derfor, vi må gå ind og diskutere, om vi måske skal tilrettelægge undervisningen i folkeskolen på en helt anden måde. Her tror jeg bl.a. også, at pædagogerne kan spille en vigtig rolle på de yngste klassetrin.

Og jo, selvfølgelig har forældrene også et ansvar, men jeg ved ikke rigtig, hvad man vil gøre, når man kan konstatere, at der er nogle forældre, der ikke lever op til det ansvar. Og så er der altså også andre forældre, som selvfølgelig lever op til deres ansvar, men hvor vi jo heldigvis bare har nogle børn, som er anderledes. Altså de er kreative, de er nysgerrige, de kan ikke sidde stille osv. Jamen så må vi da tilrettelægge undervisningen efter det.

Jeg ved ikke, om man kunne forestille sig, at man vedtog en lov, hvor man sagde, at forældrene skulle gøre sådan og sådan og sådan. Og jeg må indrømme, at jeg ikke har set mange kreative eller gode, gennemtænkte forslag om, hvad man egentlig kan gøre for at modvirke urolige børn, fra Dansk Folkepartis side.

(Kort bemærkning).

Anne Baastrup (SF):

Nu blev fru Susanne Clemensen spurgt, om det, at forældrene anbragte børnene i private skoler ikke var et tegn på, at der var problemer i folkeskolen, og at der var manglende styr på tingene. Så vil jeg godt spørge fru Susanne Clemensen, om hun ikke er enig med mig i, at vi overhovedet ikke kan udlede noget som helst, for det er små lilleskoler, der har en stor blanding af leg og læring, og hvor det er nogle helt andre pædagogiske principper, man anvender, i modsætning til de gammeldags realskoler. Så man kan intet udlede af det tegn.

(Kort bemærkning).

Susanne Clemensen (CD):

Jeg er fuldstændig enig i det, som fru Anne Baastrup siger, netop med hensyn til en anden tilrettelæggelse af folkeskolen, hvor man i højere grad integrerer leg og læring, det, der foregår hele dagen igennem.

Dorit Myltoft (RV):

Medlem af Folketinget hr. Frank Dahlgaard spørger undervisningsministeren, hvad ministeren agter at foretage sig for at skaffe ro og bedre undervisningsbetingelser i folkeskolens normalklasser samt for at hjælpe de urolige elever, der i dag er stærkt forstyrrende for undervisningen i folkeskolens normalklasser. Spørgsmålet er flyttet fra at blive stillet i onsdagens spørgetime til en forespørgselsdebat, velsagtens med det ønske at få flere medlemmer engageret i spørgsmål og svar.

Jeg vil gerne komme med et helt konkret eksempel i denne debat:

Lad os forestille os en klasse på 179, godt nok en lidt stor normalklasse, men jeg tror nok, at de fleste kan se klassen for sig. I denne klasse befinder der sig en meget spørgende person, som med sine spørgsmål lægger meget stort beslag på lederens arbejdskraft og arbejdstid. Mange af spørgsmålene gentages mange gange trods gentagne svar, og de indgår ikke i særlig høj grad i klassens hovedopgaver. Vedkommende kan faktisk godt betragtes af nogle som klassens besværlige elev – mennesker har jo forskellige grænser for tolerance.

Men er der nu vægtige begrundelser for, at det ville hjælpe på arbejdsklimaet i denne konkrete klasse, hvis der blev sat ind med særforanstaltninger over for denne meget spørgende person?

Det kan man have mange meninger om, men det ændrer ikke på det faktum, at alle 179 er i deres gode ret til at være fuldgyldige medlemmer af klassen. Det er et grundvilkår, og det er da også med til at gøre det fælles liv mennesker imellem levende, og den indstilling er det bedste og sikreste værn mod udstødelse.

Sådan er det altså i folkeskolen.

Jeg vil gerne sende en stor ros til de mange, mange lærere landet over, der gør en stor indsats for at føre tankerne bag folkeskoleloven ud i praksis.

Folkeskolen skal være for alle elever, og undervisningen skal tage udgangspunkt i den enkelte elevs forudsætninger.

Jeg er af den faste overbevisning, at med folkeskoleloven fra 1994 fik den danske folkeskole et godt grundlag at arbejde ud fra, og det glæder mig at vide, at der konstant foregår så meget spændende udviklingsarbejde for at forbedre elevernes udbytte af deres skolegang.

Bag hr. Frank Dahlgaards forespørgsel aner man den kongstanke, at hvis man blot fjerner de urolige elementer, så bliver alting godt. Jeg er helt uenig i den indstilling. Det er ikke en holdbar løsning. Det er vigtigt at holde fast i princippet om, at folkeskolen er for alle.

Selvfølgerlig udgør urolige elever et problem for så vel de rolige som de urolige. Det giver en stressende hverdag for alle. Der er heldigvis allerede iværksat en række tiltag for at forbedre undervisningsbetingelserne og for at hjælpe de urolige elever. Undervisningsministeren har grundigt redegjort for det.

Jeg vil da også gerne sige, at al erfaring viser, at urolige elever i overvejende grad er børn, som har det skidt, og som med deres adfærd prøver at få gjort de voksne opmærksomme på det. Alene frygten for at skulle væk fra de vante omgivelser kan være med til at forstærke den urolige adfærd. Men det undskylder ikke den urolige adfærd. Tværtimod kan det være med til at få ændret betingelserne, så børnene falder til ro.

Trivsel er en af forudsætningerne for en god indlæring. Graden af uro hænger ofte sammen med indstillingen og viljen på den enkelte skole til at skride ind over for uro og mobning. Skole og forældre skal arbejde sammen, ansvaret ligger begge steder.

Folkeskolen skal være med til at udvikle børnene og skabe forståelse for, at de indgår i et forpligtende fællesskab, eleverne skal lære at respektere hinanden og tage ansvar over for hinanden.

Det Radikale Venstre kan ikke støtte den vedtagelse, som hr. Frank Dahlgaard har fremsat.

Jette Gottlieb (EL):

Da vores ordfører på området, hr. Søren Kolstrup, er blevet syg, har jeg mulighed for at fremføre følgende:

Debatten om arbejdsbetingelserne i folkeskolens normalklasser handler om mange flere ting, end debatten hidtil har lagt op til. Arbejds- og undervisningsbetingelserne handler om det fysiske arbejdsmiljø, om elevernes indstilling, om forældrenes indstilling, om lærerne, om

baggrunden for, at ikke alle elever passer ind i den folkeskole, det danske samfund tilbyder i dag.

For Enhedslisten er det centralt, at folkeskolen er hele folkets skole, at folkeskolen skal udvikles til at være en skole for det lokalområde, den ligger i, og hvor der er muligheder og ressourcer og vilje til at give alle børn en ordentlig undervisning. Vi mener ikke, at det hjælper, at børn hældes ud af folkeskolens normalklasser, som hr. Frank Dahlgaard foreslår det.

Det forekommer også, at Fanden læser Bibelen bedre, end hr. Frank Dahlgaard læser undersøgelsesrapporten. F.eks. konkluderer rapporten, »at der ikke er nogen sikker indikation af, at problemet er stigende«. Samtidig siger undersøgelsens konklusioner også, at baggrunden for uro skal findes i mange forskellige omstændigheder, som børnene vokser op i og placeres i: familierne, skolen, undervisningen og skolens relationer til lokalsamfundet. Og det er forhold, man altså ikke kan hælde børnene ud af.

Enhedslisten ønsker at gøre folkeskolen bedre og bredere, så den bedre kan give de bedste muligheder for alle børn. Der er flere og bedre skridt på den vej end hr. Frank Dahlgaards forslag.

Det kan være at sikre ressourcer til, at undervisningsdifferentieringen, som den blev vedtaget i folkeskoleloven i 1994, faktisk gennemføres, så undervisningen for alvor tager udgangspunkt i hver enkelt elev. Det kan være at inddrage eleverne mere i hverdagen på skolerne, give dem fornemmelse af, at de har betydning, øge demokratiet med andre ord. Og det kan være et bedre fysisk arbejdsmiljø, f.eks. at give eleverne samme rettigheder, som de ville have under arbejdsmiljøloven osv.

Det grundlæggende spørgsmål er vel, om folkeskolen kan løse de grundlæggende sociale skel, de grundlæggende klasseforskelle, løse udstødningsproblemerne i det danske samfund. Det tror vi ikke på, men vi vil slå for, at folkeskolen giver så mange som muligt så god en undervisning, så gode muligheder som muligt.

Og med baggrund i det ovenstående står det klart, at Enhedslisten ikke kan støtte det fremsatte forslag til vedtagelse, og jeg skal på vegne af Kristeligt Folkeparti meddele, at det kan de heller ikke.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (UP):

Selv om det ikke var den normale skoleordfører, der var heroppe, og man jo burde afstå fra at stille spørgsmål og indgå i en debat, kan jeg ikke lade være alligevel.

Fru Jette Gottlieb siger, at problemet formentlig ikke er stigende, og det er jo nogenlunde rigtigt citeret fra undersøgelsen. Der er ingen sikre indikationer på, at problemet er stigende. Nej, men det svarer jo lidt til, at hvis der er et stort hul i et skib og det er ved at synke, så skal man sige: Nå ja, men hullet bliver jo ikke større. Det får jo ikke skibet til at blive flydende alligevel. Altså hvis der er et stort problem, så er det stort, selv om det ikke bliver større.

Dernæst er der mange skolelærere – hvis man bevæger sig rundt i virkeligheden, og det er vi da trods alt en hel del der gør – som har undervist i nogle år i de højere klasser eller har været væk fra skolen, og de får altså nogle i de små klasser; det er jo dér, hvor de adfærdsvanskelige og urolige børn er koncentreret. Og de får et kulturchok, det er jo dagens virkelighed.

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Jeg har ikke hørt hr. Frank Dahlgaard gå ind i en debat om, hvordan det kan være, at disse urolige hoveder forsvinder i de ældre klasser. Det skulle vel ikke være, fordi de pågældende elever rent faktisk bare kræver en lille smule mere tid til at indgå i et seriøst arbejde i skolen, og at det derfor ganske rigtigt er et problem i de mindste klasser, men at problemet, efterhånden som eleverne integreres i undervisningen, mere og mere forsvinder. Og det kunne man måske udlede nogle pædagogiske tankegange ud fra.

Det kunne være, at man faktisk havde nogle metoder til at løse problemerne, og det er måske nogle af de metoder, der skulle arbejdes videre med.

Undervisningsministeren (Margrethe Vestager):

Jeg synes, det har været meget optimisme-givende at lytte til en række af de konstruktive ordførerbidrag, der har været til den her diskussion, for jeg mener faktisk, at arbejdet er ganske godt på vej.

Det, som det handler om, er at finde ud af for det første: Hvem er det, der skal ændre sig? For det, som undersøgelsen også viser med al skræmmende tydelighed, er, at det sandsynlig-

vis ikke er børnene, der er noget galt med, men at det er skolen, skolekulturerne, lærere, skoleledere og forældre, som bliver nødt til at tage opgaven på sig. Og det er måske i virkeligheden det sværeste: at indse, at vi som voksne bliver nødt til at gøre ting anderledes for at imødekomme børn, sådan at deres udvikling bliver den bedst mulige.

At vi har den her diskussion er vel også et tegn på, at man til alle tider har efterrationaliseret og haft det privilegium, at man som voksne kan forholde sig til de kommende generationer, som om tingene generelt er i forfald. Der er faktisk utrolig meget godt at sige om den danske folkeskole. Der er også utrolig meget godt at sige om den udvikling, som folkeskolen er inde i i forhold til at få stadig flere redskaber til at håndtere børnene i al deres forskellighed og give dem muligheder for at udvikle sig.

Og når mange lærere tyr til den nødløsning, det er at sige, at de gerne ville have, at de mest urolige var væk fra klasserne, er det efter min mening, fordi man mangler redskaber til at håndtere det, og fordi man ikke føler opbakning i sit arbejde fra den samlede skole og fra kommunen som helhed.

Og hele projektet i forhold til Uronet handler om at etablere netværk, give redskaber til de lærere, som synes, at det er svært at håndtere det arbejde, de står i. Det tror jeg er meget afgørende, ligesom jeg tror, det er afgørende, at man afklarer forventningerne mellem børn, forældre og skole om den fælles opgave, det er at danne skolen.

Det får mig også til sådan helt i parentes at bemærke, at jeg faktisk mener, at alle børnene er normale, og derfor synes jeg, at snakken om normalklasser/ikkenormalklasser er lidt mærkelig. Jeg ville kalde det for almindelige klasser og specialklasser, hvis det endelig skulle være, for det andet antyder et meget snævert normalitetsbegreb, som gør, at jeg tror, der ville være flere, der ville falde uden for.

Men er der noget, som ikke alene kræver en fælles indsats, men hvor ansvaret rent faktisk også er placeret, så er det efter min mening i forhold til indsatsen mod mobning. Jeg mener ikke, der kan være nogen tvivl om, at den, der er ansvarlig til daglig, er den konkrete skoleleder.

Og jeg mener heller ikke, at der kan være tvivl om, at man bliver nødt til at påtage sig ansvaret, uanset hvilke benægtende foranstaltninger man skubber foran sig i form af henvisning

til manglende regelværk. For manglende regelværk kan ikke være årsagen til, at man lader være med at gøre noget. Mobning er jo en form for psykisk terror, som ikke bør have plads i den danske folkeskole.

Vi forsøger at give redskaber til handling, og det er handling, der skal til, hvis man vil forandre hverdagen for de børn, der bliver udsat for mobning. Jeg håber også, at Mobbemappen og den generelle indsats kan danne udgangspunkt for en fælles drøftelse mellem lærere, elever og forældre og ledelser om de fælles værdier og den adfærd, som man ønsker sig, sådan at man i fællesskab kan formulere den adfærd, som man ønsker sig. Det tror jeg vil være en stor fordel for skolen, og jeg tror også, det vil give alle skolens parter en bedre forståelse af, hvordan skolen skal fungere.

I hvert fald har jeg den allerstørste tiltro til, at de initiativer, som er iværksat, vil have den effekt, som vi ønsker os: en bedre skole med et godt undervisningsmiljø.

Frank Dahlgaard (UP):

Jeg takker for en debat, som desværre for mig var noget skuffende. Der var ideologiske blokeringer, som man kunne have frygtet, hos Socialdemokratiet, SF, Enhedslisten, men desværre også hos Kristeligt Folkeparti, som ikke var til stede selv. Og så er der vel nogle problemer for partiet Venstre, fordi man er med i folkeskoleforliget. Men ellers tak for gode og konstruktive bemærkninger især fra den højre side af Folketingssalen. Og i denne forbindelse hører CD og De Radikale bestemt ikke til den højre og borgerlige side af Folketingssalen.

Ministeren sagde i sine afsluttende bemærkninger noget i retning af, at det ikke er børnene, der er noget galt med, det er nok skolen. Jeg synes, det er fantastisk, at en undervisningsminister kan sige, at det er skolen og skolens lærere, den er gal med.

Hvis ministeren havde sagt, at det var forældrene, så havde jeg nikket, og det havde vi været mange der havde gjort; at det er forældrene, som ikke i samme grad som tidligere påtager sig forældreansvar og forældreopgaver og derfor løser problemerne over til skolen, hvor der kommer selvcentrerede, normløse, rodløse, forvirrede, ulykkelige og stærkt forstyrrende børn på grund af forældrenes svigt. Men ikke på grund af skolens. Det er skuffende, at ministeren kører sådan noget af. Jeg tror ikke, at hun i virkeligheden ønsker at gentage det.

Lad mig så sige, at dette, at man fortsat lader alle børn være i folkeskolens normalklasser – for der er jo udsigt til, at det er der et flertal for – vil betyde, at vi fortsat har en asocial folkeskole. Det vil betyde, at de børn, som har svært ved at lære at koncentrere sig, hvis ikke der er nogenlunde ro, ikke får en chance, at de børn, som måske kan finde ud af det, men som mangler forældreopbakning, ikke får den chance.

Det vil være en folkeskole for de stærkes børn, dem, der fra naturens hånd har let ved at lære, og så dem, der har en massiv forældreopbakning fra gode forældre. De andre er stadig væk på herrens mark, og det sker ud fra nogle ideologiske blokeringer og betragtninger og en fuldstændig tilsidesættelse af en af de vigtige konklusioner i den rapport, der har sin baggrund i den omfattende undersøgelse af folkeskolen, nemlig hvor skolens lærere, der selv har problemet inde på livet, og undskyld jeg gentager det, hvis største politiske parti er SF, siger: De mest adfærdsvanskelige elever svarende til 1 pct. eller 5.000 må fjernes fra de normale klasser, for ellers bliver der ingen mulighed for trivsel og undervisning i klassen, og det er også bedst for eleverne selv.

Jeg synes, at Folketinget skulle følge den opfordring og anbefaling fra skolens egne lærere. Det er trods alt dem, der på det her punkt ved bedst. Det er dem, der er eksperter. Vi burde lytte til deres anbefaling. Og det er det, som dette forslag til vedtagelse, der er fremsat, går ud på, at man følger lærernes anbefaling om at fjerne disse elever – og det er altså i gennemsnit tre på hver skole, meget stærkt adfærdsvanskelige børn – fra klasserne, giver dem en bred vifte af særforanstaltninger, så de så hurtigt som muligt kan hjælpes tilbage i normalklasserne, men ikke før de har en adfærd, der giver deres klassekammerater og deres lærere en chance for at bedrive noget, der kan betegnes som undervisning.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag til vedtagelse nr. V 48 af Frank Dahlgard (UP), (se foran) forkastedes, idet 23 (KF, DF, FRI og Frank Dahlgard (UP)) stemte for, 86 (S, V, SF, CD, RV, EL og KRF) imod.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 167: Forslag til lov om ændring af lov om ligsyn, obduktion og transplantation m.v. (Ændring af embedslægers retsmedicinske opgaver og adgang til transplantation fra unge under 18 år).

Af sundhedsministeren (Carsten Koch).
(Fremsat 12/1 2000).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Sandy Brinck (S):

Da Socialdemokratiets ordfører, fru Karen J. Klint, ikke kan være til stede i dag, skal jeg fremføre følgende:

Lovforslag nr. L 167 vedrører to ændringer i lov om ligsyn, obduktion og transplantation m.v. Den første ændring har baggrund i praksisændring omkring embedslægenes deltagelse ...

Anden næstformand (Henning Grove):

Vi er gået i gang med behandling af et lovforslag. Jeg beder om ro i salen.

Sandy Brinck (S):

Jeg prøver igen. Den første ændring har baggrund i praksisændring omkring embedslægenes deltagelse i den praktiske gennemførelse af retslægelige obduktioner. Omlægningen af embedslægenes betjening af politi og retsvæsen har længe været til drøftelse, og der er i efteråret 1999 opnået enighed om at omlægge en række retsmedicinske opgaver.

Omlægningen indebærer, at embedslægerne fra oktober 1999 ikke skal deltage i den praktiske gennemførelse af retslægelige obduktioner. Embedslægenes rolle ved denne udførelse er reguleret i ligsynsloven, hvorfor den lov nu skal tilpasses til praksis. Det sker ved den foreslåede ændring i § 10, stk. 1.

Den anden ændring er en direkte opfølgelse af Folketingets vedtagelse af beslutningsforslag nr. B 5 den 11. maj 1999, hvor Folketinget god-